

Motion till riksdagen 2005/06:Fö212

av **Hillevi Engström och Catharina Elmsäter-Svärd**
(m)

Kvinnor och försvaret

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Forsvarsdepartementet upprättar en handlingsplan för att minska kvinnliga avhopp från värnpliktstjänstgöring.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att försvaret så långt det är möjligt ger kvinnliga värnpliktiga förbättrad arbetsmiljö vad avser logement- och hygienutrymmen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kvinnliga värnpliktiga skall kunna fullgöra militärtjänst tillsammans med andra kvinnor och inte placeras tillsammans med endast manliga värnpliktiga.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utbildning kring jämställdhet, gender och sexuella trakasserier skall öka inom försvaret.

Motivering

Sveriges försvar behöver både kvinnor och män. Det är därför fullständigt oacceptabelt att så många kvinnliga värnpliktiga slutar i förtid och inte fullgör sin grundtjänstgöring. Enligt en undersökning som Pliktverket låtit göra avbröt 94 av 562 kvinnor sin militärtjänstgöring i förtid år 2004, en ökning med knappt 3 procent sedan året innan. Orsakerna till detta uppges vara hälsoskäl. Psykiska och psykosociala orsaker ökade mest enligt enkäten. Utöver händelser i familjen var bakomliggande orsaker sådant som trakasserier, utanförskap, anpassningssvårigheter och vantrivsel med befälen. Avhoppet har varit flest inom armén.

Trots att det får anses klarlagt genom olika undersökningar och anmälningar till Jämo m.m. tycks det som om försvaret ännu inte fått bukt med de problem som kvinnliga värnpliktiga upplever. Det finns ett nätverk för kvinnor inom försvaret, både för anställda och värnpliktiga men de kan förstås

Fel! Okänt namn på

inte själva ändra rådande strukturer och förhållningssätt. Det blir att sända fel signal, när det är endast kvinnors nätverk som ska råda bot på bekymmer som finns. Problemen är inte kvinnorna och därför är inte kvinnliga nätverk en lösning, även om det är positivt att även nätverksbyggande uppmuntras. Genom nätverk kan kvinnor få tillfälle att utbyta erfarenheter, stötta och hjälpa varandra. Utöver detta måste försvaret nu arbeta aktivt med att göra förändringar. Därför behövs en tydlig handlingsplan med åtgärder och tidsplan för de olika insatserna. Målet skall vara att det inte sker fler avhopp bland kvinnor än bland män. Kvinnor som värnpliktiga måste anses vara en särskilt motiverad grupp, eftersom dessa helt frivilligt genomgått mönstring och värnplikt till skillnad från sina manliga kollegor.

Ett arbete kring jämställdhet, gender, och sexuella trakasserier behöver påbörjas både bland värnpliktiga och anställda för att öka medvetenheten och kunskapen inom Försvarmakten. En professionell organisation behöver fortlopande arbeta och utveckla dessa områden liksom frågor kring mångfald och ökad acceptans av etniskt ursprung och olika sexuell läggning.

Detta är något som måste åtgärdas och där mycket varit känt länge, men inga åtgärder vidtagits. Fortfarande måste en kvinnlig värnpliktig anpassa sig till en mycket manlig kultur med gamla traditioner. Kvinnor skall aldrig behöva acceptera att det krävs en anpassning till männens villkor. Det är obegripligt att försvaret fortfarande år 2005 anser att kvinnor skall bete sig och vara som män för att bli accepterade. Män och kvinnor är olika och det är delvis det förhållandet som är orsaken till att det behövs både kvinnor och män även inom försvaret. Försvaret behöver även de bästa soldaterna och dessa återfinns både bland män och kvinnor. Men i dag är det dessvärre ett fåtal kvinnor som söker sig till försvaret. Om inte åtgärder vidtas mot brister i arbetsmiljön riskerar antalet kvinnor att minska ytterligare. För att ge några exempel på brister som inte är motiverade av verksamhetsskäl:

Det finns ingen rimlig anledning att kvinnor och män skall behöva dela sovsal och hygienutrymmen vid vistelse på regementet. Varför skall kvinnor behöva duscha med män, och vice versa? Denna "fostran" framstår som orimlig och obehövlig. Både utrustning (vapen m.m.) och metoder skall givetvis anpassas att passa båda könen. Det är också märkligt att man fortfarande kan placera en ensam kvinna i en grupp med bara män. Naturligtvis skall kvinnliga värnpliktiga göra sin utbildning tillsammans med en grupp andra kvinnor, så att de inte känner sig som just den enda kvinnan och den som avviker från normen. Särskilt viktigt är detta för yngre kvinnor och yngre män. En kvinnlig värnpliktig berättade att hon fått lov att använda kalsonger i stället för trosor. Om det skulle vara sant, är det ytterligare exempel på sexuella trakasserier mot kvinnor som grupp. Mycket handlar om attityder och värderingar inom organisationen. Är inte en organisation mogen för att ta emot kvinnor på ett professionellt sätt, så bör man inte göra det. Hellre kvinnliga värnpliktiga på ett fåtal platser inom försvaret än utspridda och lämnade åt sitt eget öde.

De kvinnor som valts ut till värnplikt och genomgått omfattande tester inom Pliktverket, bör ges allt stöd för att genomföra sin utbildning utan att tvingas till underordning och anpassning.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 26 september 2005

Hillevi Engström (m)

Catharina Elmsäter-Svärd (m)